

در هفته‌های اخیر تنش میان آمریکا و محور مقاومت در بغداد به سطح خطرناکی رسیده است

آوردگاهی به نام عراق

پایگاه آمریکایی عین الاسد پس از حمله موشکی ایران

سید مهدی طالبی

روزنامه‌نگار

تجولات هفته‌های اخیر عراق، نشانگر اوج گیری درگیری‌های داخلی و بین‌المللی در این سرزمین است. اوضاع این کشور از سال گذشته میلادی با حادثه فرودگاه بغداد که به شهادت سردار قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس ایران و ابومهدی المهندس نایب‌رئیس حشدالشعبی عراق منجر شد، آرایش جنگی به خود گرفته است. شواهد و قرائن حاکی از نبرد سرنوشت‌ساز ائتلاف‌ها در این سرزمین است. از یک‌سو آمریکا با دست‌زدن به حمله علیه مواضع حشدالشعبی و ترور نظامیان این کشور و به شهادت رساندن میهمان ایرانی دولت عراق وضعیت را متشنج و جنگی کرده و در سوی دیگر ایران با انجام حملات مستقیم موشکی به پایگاه‌های آمریکایی در عراق نشان داده درصورت بحرانی شدن اوضاع، احتیاطی از خود برای استفاده از زور و سلاح نشان نخواهد داد. در همین حال نیروهای مقاومت عراق نیز در ماه‌های اخیر به‌طور فزاینده‌ای کاروان‌های تدارکاتی ائتلاف آمریکایی را در این کشور مورد هدف قرار داده‌اند، به گونه‌ای که در ماه جاری میلادی ۲۵ حمله به کاروان‌های نظامی ائتلاف صورت گرفته است. این حملات به جز نابودی ادوات، منجر به کشته‌شدن ۳ نفر از کارمندان CIA و در حمله‌ای جداگانه یکی از مأموران سرویس اطلاعاتی بریتانیا شده است.

تهدید پمپو و پاسخ مقاومت

پس از این عملیات‌ها، مایک پمپو وزیر امور خارجه آمریکا در هفته گذشته در گفت‌وگویی تلفنی به برهم‌صالح رئیس‌جمهور عراق اعلام کرده بود درصورت ادامه حملات به مواضع آمریکا در عراق، واشنگتن با بستن سفارت خود در بغداد، اقدام به حمله مستقیم علیه مواضع گروه‌های مقاومت مانند عصاب اهل حق، جنبش نجبا و کتائب حزب‌الله خواهد کرد. برهم صالح این پیام را اواخر هفته گذشته در جلسه سران سیاسی عراق به آنها ابلاغ کرد. در این دیدارها که نخستین مورد آن بدون حضور نوری المالکی رهبر ائتلاف دولت قانون و هادی العامری رهبر ائتلاف الفتح صورت گرفت، برهم صالح و مصطفی الکاظمی که به فتح آمریکایی‌ن نزدیک هستند سعی در ترساندن سران جریانات سیاسی عراق از یک کشور خارجی (آمریکا) داشتند. این تلاش‌ها حتی با همراهی مقتدی صدر رهبر جریان صدر نیز روبه‌رو شد. او با متهم کردن اعضای حشدالشعبی به انجام حملات علیه مراکز دیپلماتیک، خواستار جلوگیری از وقوع چنین اتفاقاتی شد. پس از اعلام این موضع تأثیراتی از سوی صدر، نخست‌وزیر، رئیس‌مجلس، ائتلاف الفتح و حشدالشعبی باینیه‌های جداگانه‌ای منتشر کردند. نخست‌وزیر و رئیس مجلس اقدام به تأیید سخنان صدر کرده و در سوی دیگر جنبش الفتح و سازمان حشدالشعبی نیز با حملات علیه مراکز و هیات‌های دیپلماتیک مخالفت کردند.

اتهام‌زنی جریان طرفدار آمریکا به جریان مقاومت عراق مبنی‌بر عملیات علیه مراکز دیپلماتیک و از سوی دیگر جذب برخی جریانات سیاسی از سوی این محور باعث شده جریانات نزدیک به مقاومت نیز به میدان آمده و از مواضع خود دفاع کنند و احتمال تغییر راهبرد در برابر آمریکا را به‌صورت کامل رد کنند. به‌عنوان نمونه، شیخ الکرم الکعیمی رهبر جنبش نجبا عراق ضمن تأکید بر ادامه نبرد با نیروهای اشغالگر آمریکایی از طریق انجام حملات علیه مواضع نظامی آنها اعلام کرد این واشنگتن است که با اجبر کردن برخی و ترتیب دادن حملات به سفارت خود در بغداد و آسیب‌زدن به‌خانه‌های مسکونی اطراف آن، به‌دنبال بدنام کردن مقاومت عراق است.

با این حال مقتدی صدر که تأیید او با همراهی جریان نزدیک به آمریکا روبه‌رو شده و در سوی دیگر به دلیل استفاده از کلماتی درباره حمله به مراکز دیپلماتیک توانسته به نوعی گروه‌های سیاسی نزدیک به مقاومت را هم به همراهی با خود بکشد، پیشنهاد داده تا کمیته‌هایی برای پیگیری افراد خاطی در حشدالشعبی تشکیل شده و آنها را به پای میز محاکمه بکشاند. تلاش‌های مجدانه مقتدی صدر برای حفاظت از حضور نظامی آمریکا در عراق آن هم درحالی که وی خود را رهبر مقاومت ملی عراق می‌داند، از سوی برخی جالب‌توجه توصیف شده و آن را ناشی از امتیازگیری‌های همیشگی او می‌دانند. گفته می‌شود جریان صدر احتمالاً در ازای بازی در پازل محور آمریکایی علیه نیروهای مقاومت عراق، امتیازاتی در زمینه مسئولیت‌های دولتی دریافت کرده است. یکی از این امتیازات در هفته‌های اخیر ریاست‌بانک مرکزی عراق بود؛ مسئولیتی که مقتدی صدر به‌شدت دنبال گرفتن آن برای نزدیکان خود بود.

محور آمریکایی توانسته در سال‌های اخیر با استفاده از قدرت مالی و رسانه‌ای بخشی از جریانات سیاسی عراقی را به خود جذب کند. با موضع‌گیری‌های جدید مقتدی صدر نیز مشخص شد جریان سائرون به‌رهبری وی نیز به محور آمریکایی در پارلمان عراق یعنی ائتلاف نصر به‌رهبری العبادی و جریان حکمت به رهبری عمار حکیم، پیوسته است. این محور توانسته مصطفی الکاظمی را به نخست‌وزیری رسانده و در سوی دیگر برهم صالح رئیس‌جمهور عراق را نیز جذب کند.

مأموریت جذب سائرون به محور آمریکایی در عراق را نیز حیدرالعبادی انجام داده است. او پس از تشکیل ائتلاف جدید پارلمانی از سوی عمار حکیم به نام العراقیون از

پیوستن به آن خودداری کرد تا بتواند در مذاکره با سائرون و اطمینان خاطر دادن به مقتدی صدر، وی را نیز جذب برنامه‌های سیاسی آمریکا در عراق کند. برهم صالح نیز که از ابتدای ریاست‌جمهوری مورد حمایت صدی‌ها بوده نیز در قرار گرفتن این جریان در راستای اهداف آمریکا در عراق بی‌تأثیر نبوده است.

سفرهای دیپلماتیک بین ایران و عراق

همزمان با گروه‌های مقاومت عراق که پیگیر انتقام خون ابومهدی المهندس هستند، ایران نیز با جدیت و صراحت تمام اعلام کرده ضرباتی اساسی به منافع آمریکا در منطقه وارد خواهد کرد. این موضع ایران در دیدار روز ۳۱ تیر میان رهبر معظم انقلاب اسلامی با نخست‌وزیر عراق به وی اعلام شد. در این دیدار آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند ایران از خون سردار سلیمانی نخواهد گذشت و قطعاً ضربه متقابل را به آمریکا در این قضیه وارد خواهد ساخت. پیش‌تر رهبر انقلاب و دیگر مسئولان نظام ضربه ایران در مسیر انتقام از خون سردار سلیمانی را اخراج ارتش آمریکا از منطقه اعلام کرده بودند که نقطه اصلی آن نیز از عراق آغاز خواهد شد. این مواضع در دیدارهای روزهای اخیر وزیر امور خارجه عراق با مسئولان ارشد ایرانی بار دیگر به این کشور گوشزد شد. فواد حسین که روز شنبه بدون اعلام قبلی و به‌صورت غیرمنتظره‌ای وارد تهران شده بود، با رئیس‌جمهور، وزیر خارجه، رئیس‌مجلس و دبیر شورای عالی امنیت ملی دیدارهایی جداگانه داشت و در تمامی آنها متوجه اراده جدی تمامی ارکان ایران برای اتمام فرآیند انتقام از جنایت فرودگاه بغداد شد. حسن روحانی در دیدار با فواد حسین اعلام کرد کشورمان حضور نیروهای مسلح آمریکا در منطقه چه در عراق و چه در کشورهای دیگر را به ضرر امنیت و ثبات منطقه می‌داند و تأکید کرد تلاش برای خروج آمریکا از منطقه نه تنها وظیفه ایران بلکه وظیفه هر کشوری است که آمریکایی‌ها در آن حضور دارند. روحانی در این دیدار همچنین با یادآوری مصوبه پارلمان عراق در زمینه اخراج نیروهای خارجی آن را گامی مثبت توصیف کرد. محمدجواد ظریف نیز در دیدار جداگانه با اشاره به اقدام تروریستی رژیم آمریکا در ترور سپهبد شهید سردار حاج قاسم سلیمانی در خاک عراق، ایفای مسئولیت دولت عراق در این زمینه را خواستار شد. ظریف در این دیدار تلویحاً از بی‌عملی و ضعف عراق در پیگیری این جنایت در محاکم بین‌المللی انتقاد کرد.

دولت فعلی عراق به دلیل ترس و نگرانی از واکنش عراق و همچنین وابستگی سیاسی به محور واشنگتن اقدامات بین‌المللی در راستای شکایت از جنایت آمریکا در فرودگاه بغداد را متوقف کرده است. وزیرخارجه عراق در دیدار با محمدباقر قالیباف رئیس‌مجلس نیز شاهد مواضع قاطعی درخصوص اخراج ارتش آمریکا از منطقه بود. رئیس‌مجلس در این دیدار اعلام کرد حمله تروریستی آمریکا علیه سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس توهین به حاکمیت و نقض استقلال عراق بود. قالیباف در ادامه بر پیگیری مصوبه پارلمان عراق درخصوص اخراج نیروی‌های خارجی از این کشور تأکید کرد.

دریابان علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز به فواد حسین گفت ترور سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس از مصادیق بارز تروریسم دولتی است و کمترین مجازات عاملان این جنایت بزرگ خروج فوری از منطقه به‌ویژه کشوری است که این جنایت در آن صورت گرفته است. روز گذشته همزمان با شنیده شدن مواضع و هشدارهای مسئولان عالی‌رتبه جمهوری اسلامی توسط وزیرخارجه عراق در تهران، سردار قدیر نظامی معاون روابط بین‌الملل ستادکل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نیز در صدر یک هیات عالی‌رتبه نظامی وارد بغداد شد و در نخستین

دیدار خود میهمان عناد جمعه وزیر دفاع عراق بود. گفته می‌شود اصلی‌ترین هدف این سفر پیگیری شهادت سردار سلیمانی است. در میانه سفرهای دیپلماتیک هیات‌های سیاسی و نظامی میان دو کشور انتشار کلیپ سفر سردار قآنی فرمانده سپاه قدس به کربلا در فضای مجازی عراق نیز خرساز بوده است. تحلیلگران همزمانی انتشار این کلیپ با سفرهای دیپلماتیک و افزایش تنش‌ها میان آمریکا و محور مقاومت در عراق را پیامی از سوی این محور به آمریکا و جریانات دنباله‌روی آن می‌دانند.

عراق و محورهای داخلی و خارجی

عراق از هر سو با پیچیدگی‌هایی روبه‌رو است. در داخل گروه‌های عده شیعی، سنی و کردها با یکدیگر در رقابت هستند. در میان این سه گروه نیز جریانات بسیاری درحال رقابت شدید با یکدیگرند، به گونه‌ای که در ماه‌های اخیر تحرکاتی برای جدایی استان سلیمانیه از اقلیم کردستان شروع شده و در سوی دیگر نیز گروه‌های مختلف شیعی در سایه اعتراضات مناطق جنوبی و مرکزی کشور با یکدیگر درحال جدال و ستیز هستند. اهل سنت نیز در این میان محل رقابت و کشمکش میان محور سعودی-اماراتی با محور ترکی-قطری شده است. در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی نیز عراق با پیچیدگی‌های سنگینی روبه‌رو است. از سویی ترکیه در شمال عراق دست به کشورگشایی زده و با

عراق از هر سو با پیچیدگی‌هایی روبه‌رو است. در داخل گروه‌های عده شیعی، سنی و کردها با یکدیگر در رقابت هستند. در میان این سه گروه نیز جریانات بسیاری درحال رقابت شدید با یکدیگرند، به گونه‌ای که در ماه‌های اخیر تحرکاتی برای جدایی استان سلیمانیه از اقلیم کردستان شروع شده و در سوی دیگر نیز گروه‌های مختلف شیعی در سایه اعتراضات مناطق جنوبی و مرکزی کشور با یکدیگر درحال جدال و ستیز هستند. اهل سنت نیز در این میان محل رقابت و کشمکش میان محور سعودی-اماراتی با محور ترکی-قطری شده است. در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی نیز عراق با پیچیدگی‌های سنگینی روبه‌رو است. از سویی ترکیه در شمال عراق دست به کشورگشایی زده و با

عراق از هر سو با پیچیدگی‌هایی روبه‌رو است. در داخل گروه‌های عده شیعی، سنی و کردها با یکدیگر در رقابت هستند. در میان این سه گروه نیز جریانات بسیاری درحال رقابت شدید با یکدیگرند، به گونه‌ای که در ماه‌های اخیر تحرکاتی برای جدایی استان سلیمانیه از اقلیم کردستان شروع شده و در سوی دیگر نیز گروه‌های مختلف شیعی در سایه اعتراضات مناطق جنوبی و مرکزی کشور با یکدیگر درحال جدال و ستیز هستند. اهل سنت نیز در این میان محل رقابت و کشمکش میان محور سعودی-اماراتی با محور ترکی-قطری شده است. در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی نیز عراق با پیچیدگی‌های سنگینی روبه‌رو است. از سویی ترکیه در شمال عراق دست به کشورگشایی زده و با

ایجاد پایگاه‌های نظامی محدوده‌ای به وسعت کشور لبنان را به اشغال خود درآورده و در سوی دیگر جنگ محورهای بین‌المللی در آن میان محور آمریکا-امارات، سعودی و در سوی دیگر محور ایران، چین و روسیه شدت گرفته است. عراق هواره به دلیل این پیچیدگی‌ها دچار درگیری بوده و در ۵۰ سال گذشته نیز تقریباً به‌طور پیوسته شاهد جدال‌هایی از این دست در داخل کشور و در عرصه خارجی بوده؛ جدال‌هایی که ارمان‌شان ویرانی زیرساخت‌های عراق و کشته شدن میلیون‌ها نفر بوده است.

در این میان، عراق گرفتار جنگ محورهای بین‌المللی نیز شده است. از یک‌سو ایران و چین می‌کوشند با جذب عراق به‌سمت خود راه طرح «یک کمربند- یک جاده» و نیز کردور «تهران- مدیترانه» را به‌سمت غرب بکشایند و در سوی دیگر آمریکا نیز می‌کوشد برای تخریب این نقشه تسلط پیشین خود بر عراق را احیا کند. آمریکا برای جذب عراق از دو محور منطقه‌ای استفاده می‌کند. از یک‌سو در زمینه برق که یکی از مشکلات اصلی عراق است، سعی کرده با کمک محور خلیجی به محوریت امارات و عربستان در این کشور نفوذ کند و در سوی دیگر در طرح «شام

اهمیت عراق در نبرد

با وجود پیشرفته شدن سلاح‌ها و امکان استفاده از آنها از فاصله‌های دور اما تسلط بر زمین و اعمال قدرت بر آن نیازمند حضور سرزمینی و در سطح است. با حملات هوایی دوربرد تنها می‌توان آسیب زد و نمی‌توان بر جایی مسلط شد. آمریکا برای تسلط بر غرب آسیا نیازمند حضور مستقیم و پرتعداد نظامی است. این حضور نیاز به خطی تدارکاتی و سرپلی مهم و قابل در منطقه دارد. در محور شرق ایران که افغانستان واقع شده، نیروهای آمریکایی درصورت درگیری واشنگتن در جنگی بزرگ به دلیل نبود خط تدارکات‌رسانی مناسب دچار اشکالاتی جدی خواهند شد. در سمت جنوب ایران و در منطقه خلیج فارس نیز شرایط برای نبرد طولانی مدت برای آمریکایی‌ها مهیا نیست. نزدیکی بیش از اندازه این کشورها به ایران از نظر فاصله، عمق راهبردی و جمعیت کم آنها باعث شده ارتش آمریکا درصورت درگیری در این منطقه نیز با معضلات فراوانی روبه‌رو شود. آمریکا از دیرباز به رژیم صهیونیستی به‌عنوان سرپلی برای پیاده‌سازی نیرو در خاورمیانه و عملیات نظامی در مواقع بحرانی چشم داشته است. خطی مواصلاتی که از مدیترانه وارد فلسطین اشغالی می‌شود. آمریکا از طریق پایگاه‌های گسترده خود در اروپا و با کمک متولفان احتمالی خود از میان این کشورها می‌تواند خط تدارکاتی را ایجاد کرده و به‌صورت هوایی و دریایی اقدام به رساندن نیرو و تجهیزات به منطقه کند.

از میان افغانستان، حاشیه جنوبی خلیج فارس و سمت غربی ایران، این منطقه سوم است که به دلیل هم‌محور بودن زمینی با رژیم صهیونیستی و مدیترانه دارای شرایط لجستیکی جنگی است. با سقوط این محور آمریکا توانایی جنگ زمینی با ایران را از دست خواهد داد؛ زیرا تنها از این محور است که آمریکا می‌تواند از طریق آن وارد جنگی گسترده در منطقه شود. حتی درصورت درگیر شدن رژیم صهیونیستی با حزب‌الله لبنان، باز آمریکا درصورت وارد شدن تمام‌عیار به نبرد قادر به پیاده‌سازی نیرو در فلسطین اشغالی و انتقال آن به عراق خواهد بود. این نیروها سپس برای تهدید سرزمینی ایران و آتش‌باری روی مواضع تهران وارد مناطق غربی عراق شوند. به همین دلیل اصلی‌ترین محل نبرد و منازعه عراق در سمت غربی ایران است. نیروهای محور مقاومت باید بدانند با وجود اهمیت محور لبنان و سوریه برای درگیر کردن رژیم صهیونیستی درصورت وارد نشدن نیروهای مقاومت تصرف فلسطین اشغالی ارتش آمریکا قادر به ارسال حجم زیاد نیرو به‌سمت عراق خواهد بود. عراق نقطه اتکای آمریکا برای هر درگیری است. آنچه مشخص است آمریکا به دلیل مخاطرات موجود دست به حمله نخواهد زد؛ زیرا محور موجود در سمت مرزهای غربی ایران در اصل قابل اتکانه نیست بلکه از دیگر محورهای جنگی در این منطقه را برای تحمیل فشار به آن‌ها در این منطقه و ورود از سمت دریای مدیترانه به سرزمین‌های اشغالی تهران بدون درنظر گرفتن متحدان خود راسا اقدام به موشک‌باران سرزمین‌های اشغالی و پایگاه‌های آمریکایی و صهیونیستی در این مسیر خواهد کرد و همزمان از ظرفیت میلیون‌ها نظامی خود نیز بهره خواهد برد.

اما امنیت محور غربی منطقه برای آمریکایی‌ها می‌تواند به آنها برای پیشبرد طرح‌هایشان اعتمادبه‌نفس داده و از سوی دیگر واشنگتن را در اعمال فشار بر برخی گروه‌ها به‌خصوص در عراق موفق کند. کاخ سفید همچنین خواهد کوشید با نشان دادن چماق جنگ ترسی را در میان برخی مسئولان و بخشی از مردم ایران ایجاد کند تا ایران را در کشاندن به خطای محاسبه‌بانی در مقابل اراده خود تسلیم کند.

محور غربی

بهترین اقدام درراستای افزایش عمق راهبردی محور مقاومت راه‌اندازی مجدد شاخه‌های متعدد -که به‌نوعی اتاق عملیات‌های جداگانه به حساب می‌آیند- برای مقابله با ارتش آمریکاست. این نیروها با قدرت اطلاعات و عملیاتی خود خطوط مواصلاتی و تدارکاتی ائتلاف غربی حاضر در عراق را به‌صورت هدفمند مورد هدف قرار می‌دهند. این اقدامات از چند جهت سودمند است. نخست آنکه اتاق عملیات‌هایی فعال در جای‌جای عراق شکل می‌گیرند که برای روز درگیری اصلی به کار می‌آیند، دوم آنکه با فلج کردن ارتش چندده هزار نفری ائتلاف غربی سخت بودن شرایط جنگی در این منطقه را در وضوح بیشتری به آنان می‌فهماند، سوم آنکه به‌مرور تلفاتی کشنده از دشمن خود می‌گیرد که ضمن برهم ریختن شرایط روحی و روانی طرف مقابل، ساختارها و انسجام آن را نیز با تزلزل روبه‌رو می‌کند. محور مقاومت با عملیات‌هایی که در ماه‌های گذشته انجام داده، نشان داده ضمن شناخت اقتضانات میدان نبرد به‌خوبی بر منطقه و طرح‌های موجود در آن اشراف دارد. بر همین اساس و با آغاز نبرد از سوی آمریکا در زمین عراق محور مقاومت جنگی هوشمندانه را برای تحمیل فرسایش به ارتش آمریکا آغاز کرده است. این جنگ فرسایشی در کوتاه‌مدت با نشان دادن ضعف و آسیب‌پذیری دستگاه نظامی آمریکا در عراق، واشنگتن را از کارت تهدید و ایجاد رعب نظامی علیه محور مقاومت محروم کرده و در سوی دیگر در بلندمدت تحمیل این خسارات باعث خروج آمریکا از عراق خواهد شد.